

2013 весна № 2(81) Рік XXII

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,

Ватра

ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"
(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Христос Воскрес !

Великдень - це найбільше чудо перемоги життя над смертю, добра над злом, правди над неправдою. Нашим Шановним Читачам, всім нашим лемківським і українським організаціям зичимо радісно провести Великодні свята. Нехай Воскреслий Ісус Христос охороняє Вас від усього поганого і подає чудотворну силу до життя й перемоги над всяким злом, яке інколи давить наше життя. Найголовніше, щоб Ви були здорові, щасливі й щоб Вас не залишав радісний настрій, щоб ці свята ще глибше утвердили нашу християнську віру й національну єдність.

Редакція „Ватри”, Головна управа ОА

Члени новообраної Головної управи ОЛ (зліва) І ряд: Юстина Баб'як-Гушко, Маргарита Ціхонь, Вікторія Гойсас, Наталія Гладик, Ксеня Довгань-Доманьська, Штефан Гладик, Марія Кенчова, Григорій Троханівський; II ряд: Юрко Ладівський, Петро Васуля, Яцко Ставський, Олександр Маслей, Мішко Гойсас, Юстина Вишовська, Штефан Кіапан, Василь Шляхта

Учасники 3'їзду (зліва): Генеральний консул України в Кривому Віталій Максименко, Члени Головної управи ОЛ Ксеня Довгань-Доманьська і Олександр Маслей, представник дс. нацменшин при Довношльонським воєводі Даріуш Токаж

VIII з'їзд Об'єднання лемків

26 січня 2013 р. в Горлицях обравував VIII з'їзд Об'єднання лемків. В з'їзді брали участ: генеральний консул України в Кракові Віталій Максименко, уповноважена Малопольського воєводи в справах національних і етнічних меншин Ельжбета Міра-Вуйтовіч, та уповноважений Нижньосилезкого воєводи - Даріуш Токаж, горлицький староста Мірослав Вендриховіч і віце-староста Кароль Гурскі, бургомістр м. Горлиц Вітольд Кохан, війт гміни Устя Дмитро Ридзанич. Вибрано Президію ГУ в складі: голова - Штефан Гладик; за-ки голови - Штефан Клапик, Василь Шлянта, Адам Вєв'юрка, секретар - Еміль Гойсак, скарбник - Штефан Лукачин, член президії - Юстина Вишовска. Дальши члени ГУ: Яків Ставиский, Вікторія Гойсак, Юрій Лабівский, Марія Келечава, Петро Васуля, Олександр Маслей, Юстина Тутко-Баб'як, Ксеня Довгань-Доманьска, Григорій Троханівский, Маргарита Ціхонь, Наталія Гладик. До Ревізійної комісії ввійшли: Андрій Клімаш (голова), Роман Мокляк (з-к голови), Юстина Клапач (секретар), Мирослав Співак (член). Членами Товариського суду вибрано: Петра Шафрана (голова), Михайла Потоцкого і Петра Чухту (члени).

Петро Шафран

UCHWAŁA VIII. ZJAZDU ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW z dnia 26. stycznia 2013 r.

Przed 65 laty została dokonana przez aparat państwa totalitarnego deportacja ludności ukraińskiej z jej historycznych sadyb w ramach akcji „Wisła”.

Senat RP w swej Uchwale z 03.08.1990 r. dokonał jej oceny. Również Prezydenci Polski i Ukrainy Aleksander Kwaśniewski i Leonid Kuczma, a następnie Lech Kaczyński i Wiktor Juszczenko zajęli stanowiska potępiające działania totalitarnego systemu w stosunku do Ukraińców – obywateli RP w roku 1947. Historycznej i politycznej oceny deportacji nie dokonał dotąd Sejm RP.

Działania tej operacji i ich skutki nie obciążają, demokratycznego od 1989 roku, Państwa Polskiego.

Choć od tych tragicznych wydarzeń minęło 65 lat nie zlikwidowano społecznych, kulturowych, politycznych oraz materialnych następstw akcji „Wisła”. W ramach usuwania skutków deportacji wnosimy o przygotowanie rządowego programu likwidacji następstw wypędzenia. Dotyczyłoby to sfery poszczególnych osób jak również całej społeczności, która poniosła znaczne straty w sferze materialnej - utrata własności indywidualnej oraz kultury – utrata szkół, bibliotek, internatów; przez deportację zniszczono wielowiekowy dorobek kulturowy naszych przodków.

My, Delegaci na VIII Zjazd Zjednoczenia Łemków w Gorlicach, jako obywatele Rzeczypospolitej Polskiej zwracamy się do Sejmu, Prezydenta i Premiera Rządu RP o dokonanie politycznej i prawej oceny akcji „Wisła” oraz jej skutków.

Jednym ze skutków wypędzenia jest bardzo duże rozproszenie naszej społeczności. Dlatego też wnioskujemy o powołanie na szczeblu centralnym przez Ministerstwo Kultury Centralnego Muzeum Kultury Ukraińskiej, z jej regionalnymi odcieniami Łemkowszczyzny, Bojkowszczyzny, Nadsania, Chełmszczyzny i Podlasia. Owo muzeum ukazywałoby różnorodność naszej kultury w Polsce, wpisywałoby się w panoramę wielokulturowości w Polsce a jednocześnie częściowo czyniłoby zadość słusznym społecznym oczekiwaniom.

Jesienią ubiegłego roku rozpoczęto procedurę projektu Uchwały Sejmu, potępiającej akcję „Wisła”. W związku z tym dają się zauważyć gry polityczne i ideologiczne, przedkładane ponad wszelką prawdę historyczną, co do właściwej oceny działań totalitarnego państwa sprzed 65 lat. Ta atmosfera budzi nasz wielki niepokój.

Pomimo wielu wysiłków podejmowanych przez polskie i ukraińskie środowiska demokratyczne, polityków i władze ustawodawcze i wykonawcze obu państw, a także działania Kościoła Katolickiego i Cerkwi, raz kolejny okazuje się, iż ocena tragicznych działań na Wołyniu i nasza tragedia 1947 roku po obu stronach granicy dzieli dwa bratnie, słowiańskie narody.

Dlatego też my, uczestnicy VIII Zjazdu ZŁ, nie możemy się zgodzić z taką atmosferą wokół oceny krzywd akcji „Wisła” oraz tragedii ofiar Wołynia w 1943 r. Nie można zła usprawiedliwiać złem. Stąd też apelujemy o wyrażenie woli pojednania ponad uprzedzeniami i podziałami politycznymi.

Gorlice, 26. stycznia.2013 r.

Delegaci VIII Zjazdu Zjednoczenia Łemków

UCHWAŁA VIII. ZJAZDU ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW z dnia 26. stycznia 2013 r.

VIII Zjazd Zjednoczenia Łemków potwierdza otwartość do jednoczenia środowiska łemkowskiego i współpracy z innymi organizacjami łemkowskimi oraz widzi konieczność aktywizacji prac m.in. w zakresie nauczania języka ojczystego, rozszerzania działalności kulturalnej, wspierania Łemkowskiej Fundacji Oświatowej im. Jana Krynickiego, zwiększania ilości członków Zjednoczenia Łemków, angażowania przedstawicieli młodego pokolenia, a także wypracowania alternatywnej formy funkcjonowania atrakcyjnej dla młodego pokolenia w oparciu o nowoczesne trendy i technologie informatyczne.

Gorlice, 26. stycznia 2013 r.

Delegaci VIII Zjazdu Zjednoczenia Łemków

Засідання ГУ ОЛ

В суботу 2 березня в домівці ОЛ в Горлицях перешло перше поз'їздове засідання Головної управи ОЛ. Засідання отворив голова ОЛ Штефан Гладик. По схваленню порядку засідання він пригадав тих, яки від нас одишли: Штефана Дупляка, Штефана Гованьського, Івана Лешка і Анатолія Кобеляка, яких вшанувано хвилином мовчання.

Головним тематом засідання бив фінансовий звіт Головної управи за минулий рік, звіт з реалізації проектів і план праці на 2013 рік. Штефан Гладик детально оббесідував поодинокі проекти і справи, пов'язані з фінансами ОЛ. Головна управа приняла фінансовий звіт за минулий рік. Про проекти і їх реалізацію бесідували відповідальні за окремі проекти особи. Про Лемківську ватру звітували - Еміль Гойсак, Наталія Гладик, Василь Шлянта і голова Штефан Гладик, про діяльніст Центру культури ім Б. І. Антонича і заходи центру - Наталія Гладик. Члени Президії інформували Управу про різні справи і події, в яких ОЛ взяло участ. Дуже часу заняв розподіл задань для членів ГУ і визначиня термінів реалізації. Таким чином вшитки члени ГУ мають свої ділянки, заданя і терміни виконання, з яких будут звітувати ГУ. Тото кус одтяжит Президію ГУ ОЛ і поможе зосердитися на важнійших справах.

Штефан Гладик поінформував про план інвестиції на полі Ватри. Обговорено організацію Лемківської ватри, пропозиції і детальні зміни в ей організуваню, переважно справи, яки треба поправити. Дискутувано тіж над деякими змінами в статуті. Члени Управи передали інформацію зо своїх регіонів. Голова Штефан Гладик просив про більшу активніст тих осередків. Обговорено

справу повернення віньети на Лемківську сторінку "Нашого слова", дискусія била коротка. ГУ ОЛ приняла постанову, што лишат тоту справу відповідальному редакторови.

Голова ОЛ запросив на засідання редактора часопису «Ватри» Петра Шафрана і заложителя Лемківської освітньої фундації Івана Криницького. Члени управи ОЛ довідалися детальні, як діє фундація.

В справах ріжних Штефан Гладик виясвив справи, зв'язані з працьом спільної Комісії до нацменшин і пропозиції змін в ей діяню, а тіж пропозиції співпраці з організаціями-членами СФУЛО. Представив видавничий плян ОЛ і пропозиції на наступні роки. В дискусіях обговорено дуже цікавих пропозицій што до змін в діяльності і реалізації проектів.

Петра Чухту обрано старостом XXXI Лемківської ватри, котра в тим році буде проходити од 19 до 21 липня.

Засідання закінчено надійним багажом справ для кожного члена ГУ ОЛ.

Олександр Маслей

Улюблений НАРОДЕ

*Ні, НАРОДЕ, ти не бідний!
В тебе край і мова рідна.
В тебе прадіди і внуки.
Візьми все це в свої руки
І неси, неси в майбутнє,
Ставай гордо проти трутнів,
Що собі подібних плодять,
Мій улюблений НАРОДЕ!*

09.11.2012 р.

Василь Шляхтич

Кирило і Мефодій ідуть з віром Христовом до слов'ян

Перед 1150 роками на територію тодішнього Великоморавського Князівства, яке обнімало Землі теперішніх Чехії, Словаччини, південної Австрії, частину Угорщини і част території теперішньої Польщі, між іншими гнесьні воєвідства: Малопольське, Шльонське, Підкарпатське, околиці Сандомежа і Кельц, прибили на запрошення князя Ростислава брата солуньски Кирило і Мефодій. Жеби зрозуміти, як до того дішло, треба нам пізнати уклади і релігійно-політичні обставини тамтих часів, вертаючи навіть до VI ст., тобто часів Юстиніяна, коли на Сході аж до зламу XII і XIII ст. істніла велика культура і більшість люди била більше просвічена - били то не лем особи духовни. Противні до того, в тим самім часі, на Заході освіту мали лем особи духовни. Крім аспектів культурних, рахувалися тіж обставини політичні. Прийняти християнство в тим часі можна било в східнім обряді з Константинополя, за котрим стояли візантійски цісарі, або з Заходу - з Риму, за котрим стояли цісарі династії Каролінгів, які охоплювали території гнесьної Франції, Німеччини і Італії.

Князь Великоморавський Ростислав розважав довго, в котру сторону ся схилити і хоцки дорога на Захід, до Риму, била коротша, то одначе вибрав дальшу дорогу над Босфор, бо він за всяку ціну хотів утримати незалежність своїй держави. Перед Ростиславом в його країні правили князь Прибіна¹ (з 833 р.) - на Словаччині, і князь Моймір¹ (з 828 р.) - на Моравах. До їх держав приходили західні місіонарі аж з далекої Сальзбургської єпархії. Діялося так задлятого, што тоти терени підпорядковани били на засаді ленна королеви Людвікови Німцьови. Західні місії викликали незадоволення люди, а їх спротив бив накеруваний не проти християнству яко такому, але проти його формі впроваджування і нашмареним мовам: латинській і німецькій. В тих тяжких часах в Великоморавским князівстві до влади дійшов братанок Мойміра - князь Ростислав (846-70), який прагнув зошмарити ярмо німецьке, а рівночасно перестав платити до Риму

податок од души. Длятого тіж прислав в 862 році посольство до цісаря в Константинополи, жеби прислав місіонарів, які знають слов'янську мову. Тодішній цісар Михал III сповнив прохання і вислав на Морава в 863 р. двох монахів з міста Солунь (теперішні Сальоніки): братів Константина, який пізніше прийняв ім'я Кирило, та Мефодія. Почали они проповідати віру Христову в рідній мові, чим здобили собі велику прихильність населення. В тим часі на території князівства заложено тіж Семінарії, в яких вчено духовни особи. Вчасніше Константин - Кирило створив слов'янське писмо глаголицю, а на основі глаголиці, на потреби місії серед слов'ян - кирилицю. Спираючись на тій азбуці і мові перевів Святе Писмо², зрозуміле в літургії і навчаню Слова Божого. Місії братів солуньских уважно призерався західній баварський костел, який вніс скаргу до Риму на обидвох

місіонерів. Головним закидом било, же ширять герезію, бо навчають недопущеном товди в літургії мовом простого народу.

В тим часі прийнятим било, же християнство можна ширити лем в трьох мовах: гебрійській, латинській і грецькій. Папа Римський Миколай I попросив братів до Риму³, штоби пояснили йому свої наміри. В дорозі до Риму братя дале ширили новий обряд. По церковному закону не мали они обов'язку тлумачитися Папі Римському зо своїх місій, бо територіяльні підлігали під Константинопольського Патріарха, але вибралися до Риму, жеби очистити себе з закидів. Коли прибили до Риму в 867 р., взяли при нагоді участь в Синоді, який одбивався в Венеції, де

освідчили, же літургія християнська правлена лем в трьох мовах - то герезія триязычна Пилата, бо ж в тих мовах зробив він напис на хресті Спасителя. Істина їх оборони била, же Бога можна хвалити кождом мовом - така теза бурила товдишню практику і загальний порядок.

(далі буде)

Штефан Гладик

¹ Z. Dobrzański, *Obrządek Słowiański w Dawnej Polsce*, W-wa 1989, с. 8.

² Тамже, с. 10.

³ F. Kmietowicz, *Kiedy Kraków był „Trzecim Rzymem”*, Białystok 1994, с.10.

Тарас Шевченко вчора і внеска в Лігниці

Шевченківські вечери в нашій лігницькій життю през довгі роки творили емоційний зв'язок з українським культуром. Дарували надію на ліпшу долю на Заході, бо Шевченко тіж терпів переслідування за своє походження. Його творчість перемогла зло, а наше зло одишло в 1989 році. Зошмарено з нас знак „mordercy”, впаяний нашим дідам од 1947 р.

З задумом повертам до часів дитинства та шевченківських вечерів на вул. Шкільній. Вони дарували нам свято, де можна ся зийти, почути рідне слово та пісню з творів Шевченка з далекої України. Люде приїжджали з різних сторін Лігниччини (Любіна, Заменіц, Ярошівки, Патоки ...). Як дитина пам'ятам

красу шароварів та моїх думок, што то певні байка, бо поважний хлоп николи би ся так не одягнув. Не міг єм зрозуміти, чом встаєме, коли хор „Полонина” співат „Реве та стогне Дніпр широкий”, а вшитки з таким повагом смотрятся на диригента Михайла Дуду. В початковій школі ми стояли „na bacznosc” при інших піснях. Допіро пізніше довідав-єм ся від мами, што гимн нам не можна співати, а тоті пісня несе надію на вільну Україну. Як дитині тоті пісня не барз мі ся подабала, за мало весела. Барже подобалося мі, што вшитки так гречні і поважні стоят.

Час минат. Внеска достойно публічно святкуєме юж 199 роковини Тараса Шевченка.

На святі є гості з нашої громади, м.ін. владика Володимир Юшак, але і влади міста в особі Президента Лігниці Тадеуша Кшаковского. Вшитко гарде і миле, однак інше. Тарас Шевченко лишився нам внеска як поет. Шукаме краси в образах, віршах, піснях.

Але не забивайме, што його слова нам потрібні. Нам і Україні в справі пошани для рідної мови. Тарас від 199 років будит нас до життя згідно з традиційом предків. Не спийме, лем шануйме свої коріння. Лем втодви так напrawdę сповниме заповіт Тараса Шевченка. А так власне лігниця школа вшанувала пам'ят 199 роковин Тараса Шевченка.

Адам Вєв'юрка

Лемківська забава на Заході

Вже пятій раз 9 березня лемки бавилися в Осеку коло Любіна на Лемківській забаві. Православне Товаришнина ім. Св. Апостолів Петра і Павла з Любіна зорганізувало спітканя, яке мало родинний характер. Бавилися три покоління: діти з родичами та діди. Била змога брати участь в забавах і конкурсах. Традиційні організувано тіж лемківську льотерію з цікавими нагородами. Била чудова атмосфера і весели танці завдяки гудакам з ансамблем «Надія».

Товаришнина діє при парафії Св. Тройці в Любіні від 31 травня 2000 р. за благословінням Владики Єремії. В 2010 році вибрано нове правління, яким третю каденцію керує Ярослав Гладик. Організація в своїх статутowych постановах має діяльність освітньо-релігійну та культурну, тому тіж дохід (другій раз) з забави презначили-зме на лікування і реабілітацію шестох хворих діти з любінського і лігницького округу. О фінансову допомогу, як все, звернули-зме ся тіж до двох наших церков в Любіні: греко-католицької та православної.

Товаришнина приготує ріжни імпрези, яких ідейом є зорганізування часу молодежи та старших в своїй культурі і рідній мові. Свої цілі Товаришнина реалізує през організування спіткань: концерти церковной музики, конкурси писанок, варштати іконопису, паломництва, які прямуют до підтримання своєю віри, традиції і культури.

Запрашає охочих до співпраці та на нашу інтернетову сторінку: www.lubin.cerkiew.pl, на котрій найдете вшиткі інформації про життя парафії і діяльність Товаришнина.

Ярослав Гладик

Рідна мова - свідоцтво нашого буття в Польщі

Коли людина приходить на світ, дістає від Бога мову життя. Цю мову дарує мати. А потім батько, дід, баба, родина. Мати передає материнську мову, яка ніколи не буде для дитини чужою.

Ми - наступні покоління викоренених в 1947 році з рідної землі - шукаємо надії, щоб наступні покоління плекали традицію предків. Однак, якщо не буде рідної мови - не буде нас. Штучне творення атмосфери, коли рідна мова живе тільки в церкві та за недільним обідом у бабці з дідом, калічить її. Не маємо тоді до неї пошани. Якщо так робимо, то це знак, що мова материнська вже не наша. Не тільки не материнська, але вже також не чує голосу предків. Лем і тільки є знаком вже мертвої історії. А родимось, щоб жити, тому даймо собі надію для живої материнської мови. Коли її відкидаємо, то вбиваємо правду про себе.

Українська школа в Лігниці підтримує у своїх учнях свідомість, що тільки рідна мова може зберегти українство в Польщі. Тому був проведений конкурс про рідну мову у формі плакату. Праці були дуже цікавими, повними думок та символів. Для нас це був доказ того, що ми повинні дарувати молоді більше ключів до українства в Польщі. Дуже приємно було побачити любов до лемківства. Не лем тризуб, синьо-жовтий прапор будять рідну мову серед учнів, але й лемківські церкви, Ватра і краса Лемківщини. А ось переможці:

I місце - Ірина Левченко, Катерина Карнаух, Валентин Патек, Дмитро Ковба.

II місце - Доброхна Хорошак, Неля Мруз, Борис Пецушок, Михайло Мадараш.

III місце - Аня Стависька, Олександр Генералюк, Роман Лемешинський, Семен Віснєвський.

Вирішення в гімназії - Оля Мерена, Оля Кочанська, Наталія Жила, Юлія Ревак, Ася Улазовська, Данило Пашинський, Іван Вєв'юрка, Михайло Стависький, Тома Дуцький.

Вирішення в ліцеї - Анна Середюк, Маргарита Макар, Катерина Сторожук, Вікторія Шендера, Ліля Філатова.

Конкурс свідчить про те, що школа хоче дбати про красу рідної мови. Бачить також красу, силу та роль материнської мови, яка впливає з хати. Добре, що лемківство може жити в українській школі. Бо це спільна дорога, яка лем єднає. Хай материнська мова допомагає нам чути голос предків, але й вічну материнську любов!

Адам Вєв'юрка

Святочні побажання з Бібліотеки і жичиня ксенофоба

Од пару років, не лем на тоти Різдвяни свята, пані Магдалена Міллер - директор Міської Бібліотеки в Горлицях - посилає двомовні святочні побажання. Я їх тіж дістаю. Ци в попередні свята голова Комісії освіти і культури Ради Міста Горлиці Аугустин Мруз їх не діставав або не читав? Не знам. Знам, што в тим році міцно ся образив на таки побажання.

Та і виголосив протест на засіданю Міської Ради. Цитую: „Шановні Паньство! Я в дуже делікатній справі хотів би взяти голос. Беру голос як голова Комісії освіти та культури в турботі за польську мову. В Польщі існує, функціонує приблизно 905 або 906 законів. Вшитки они обов'язують, хоц не маме зеленого понятя о деяких справах. Існує також закон про польську мову. Прошу Паньства! Мам перед собом дві картки з побажаннями з горлицьких бібліотек: Педагогічної бібліотеки і нашої Міської бібліотеки. Хотів би я додати, же я в своїм житю бив за кордоном пару років, бив я національном меншином, ніхто мене не дискримінував і я тіж не дискриміную никого. Натомість закон про польську мову вказує, што польська мова є урядовом мовом конституційних органів держави, органів територіальної самоуправи, теренових органів публичной адміністрації і т. д. Прошу Паньства! То тівко. Лем, чому я дістав писмо, гарни побажання, але в польській мові, як і інши вірши в іншій мові? Чому не в англійській, ци французській, но лем, не знам, іщи, може, по-жидівски?... В Польщі обов'язує польська мова. Коли я буду писати до когоси, то собі можу і по-китайски написати, але коли я пишу як директор, то

мушу вживати польської мови, мі дуже прикро, што то я о тим муши радити, я єм ся барз обуриу, бо дбам о закон про польску мову. Дуже дякую!”

Перун ксенофобії на Раді Міста стрілив з голови Комісії пана Мроза посеред Різдвяних свят і вдарив в бібліотеку в Горлицях. Думам собі: пан Аугустин Мруз освічена людина, вчитель, радник міста, місцевий і не знає, што так, як він виїжджав за границю і хтів бити меншином, то лемки ніколи за границю не виїжджали, то границя до них пришла. То ксенофоби виганяли їх з одвічної землі і зробили меншином, але лем тих, што на вигнання, бо місцеві дале в себе!

Пане Мруз, не зморозив-єм ся, а знате, же в Польщі діє в таких регіонах, як Горлиці, закон про національні і етнічні меншини? Може, не віділи-сте двомовних урядових таблиц з назвами місцевости?

5-го січня радникови Мрозови ОЛ відписало пояснюючого листа. Йому також відповів проф. Мар’ян Стемпень (родом з Горлиц), який тіж підтримав директор М. Міллер, дякуючи ей за гарну ініціативу двомовних побажань. На тим справа могла би ся закінчити, але А.Мруз зараз відповів на листи ОЛ і проф. М. Стемпеня, штоби боронити себе.

На черговим засіданню Ради міста Горлиці 24 січня поширено плян засідання о додаткову точку в справі польської мови, якої вимагав радник А. Мруз. Рада вирішила дати можливість виповіді і другій стороні - директор М. Міллер. Пані директор Магдалена Міллер коментувала тото так: „Трудно коментувати позиції. Кождий має право до своей. Єдни до виражання отвертости, други до ксенофобії. Кождий виставлять собі цензурку”.

На внесок голови Богдана Мусяла Рада міста (при єдним лем голосі проти) відкликала пана Мроза з посади голови Комісії освіти і культури.

Олександр Маслей

„Лемчатко” на Батьківщині предків

Наш гурт заснований близько двадцяти років тому, опікуном-організатором протягом усього часу існування гурту є Олена Іванівна Ліщинська, яка доклала великих зусиль для здійснення цієї поїздки. На даний час музичним керівником „Лемчатка” є Павло Пристай, вчителем польської мови -Лесів Юлія Михайлівна. Щороку „Лемчатко” та діти, які відвідують недільну школу для вивчення польської мови, за запрошенням

„Об’єднання лемків”, подорожують по різних містах та селищах, щоб ознайомити людей з лемківською культурою, говором, піснями та колядами. А також подивитись на іноземців, відвідати землі наших прадідів... До цієї поїздки ми старанно готувались, щоб не підвести своїх керівників та достойно виступити.

Цього року ми завітали у чарівне місто - Краків. Як багато всього цікавого та водночас загадкового ми чуємо про це місто! Усім, хто побував у Кракові, в пам’яті закарбовуються лише найкращі спогади: привітні та завжди усміхнені люди, химерні скульптури, цікаві ярмарки та звичайно, неповторні замки.

„Лемчатко” в палатах Міськради

У Краків ми приїхали зранку 10 січня та поселились у молодіжному центрі біля педагогічного університету. Нас розселили по кімнатах і ми почали репетицію. Після обіду наш гурт виступив з вертепом на Площі Ринок, біля Маріацького костелу. Там ми співали польські та лемківські коляди, показували Різдвяну виставу. На нас дивилися і слухали усміхнені та щирі люди і це було приємно. Після так званої „творчої роботи” ми гуляли та оглядали зимовий Краків. Купували сувеніри, відвідували музей, а також завітали в Ягеллонський університет та Музичну академію.

Другий день нашої поїздки був повністю присвячений лише прогулянкам та детальному ознайомленню з Краковом. Ми побували у знаменитому замку Вавель, де оглядали королівські палати, побачили знамениту картину Леонардо да Вінчі „Дама з горностаєм” та твори інших художників. Не залишилися без уваги костели: Бернандинський, Петра і Павла, Домініканів, Маріацький. Ввечері ми приїхали у мальовниче селище між горами - Ганчова. За допомогою редактора журналу „Ватра” Петра Шафрана ми поселилися до гуртожитку рільничого технікуму.

Наступного дня ми відвідали Горлиці. Там ми виступали у монастирі сестер Василіянок, де нас як і щороку, тепло вітали. Цього ж дня ми також побували у Горлицькій міській раді, показували вертеп та колядували. Повертаючись до Ганчови, завітали в гості з колядою до пана Шафрана. Сім'я пана Петра прийняла нас гостинно, колядувала разом з нами.

Наступного дня ми приїхали у Ряшів, де побували в університеті інформаційних технологій та менеджменту. Нам детально описали усі переваги навчання в університеті та провели екскурсію навчальним закладом. Сповнені чудовими враженнями від побаченого ми поверталися додому.

Всі дні з нами у поїзді перебували: журналіст обласного телеканалу „Галичина” Надія Семенкович, голова громадської організації „Молода Лемківщина” - Наталія Романів та обласний голова організації „Молода Лемківщина” - Надія Бованко.

Юлія Романів

Член калуської організації „Молода Лемківщина”
в Івано-Франківській обл.

До чого може довести „братня” любов!

Спочатку команда В. Путіна вимагала від В.Януковича нового закону про мови, а коли його ухвалили, то апетит побільшав: почався тиск, щоб вступити до Митного союзу (але його більшість населення не хоче); потім прислали „братній” рахунок на 7 мільярдів доларів за газ, який не взяли; тепер прийшла черга на нашого Батька Тараса!

Недарма побутує прислів'я: Господи, позбав мене від друзів („братніх”), а з ворогами я вже сам впораюсь. Отаке прохання з'являється в думках, коли шовіністи починають мову про братній народ, спільні корені і т. д., а на думці мають інше. Зрештою, перше вбивство (згідно з Біблією) вчинив Каїн, який вбив брата Авеля.

Російський телеканал „Оренбург” 14.03.2013 у своїй програмі задокументував „справжню братську любов”, коли показав сюжет, у якому порівнював Тараса Шевченка з Гітлером. „Цікавий” факт представив ведучий програми: нібито за ненависть Тараса Шевченка до росіян фашисти дозволяли ставити його портрети поруч з портретом Гітлера і зберегли його пам'ятники.

Наступного дня увечері директор філіалу

державного телеканалу „Оренбург», регіональний представник федерального російського телеканалу РТР Л. Мурашова вибачилась перед українською спільнотою й визнала, що «в сюжеті про Шевченка були некоректні вислови». Вона сказала, що журналісти поважають творчість Т.Шевченка (хоч показали щось зовсім інше).

Хто мав змогу подивитись названий «сюжет» про Т. Шевченка та послухати деякі висловлювання в ньому, то зрозуміє, що йшлося не про «некоректні вислови», а про навмисне приниження Великого Кобзаря. У короткій стрічці було показано погруддя та портрет Кобзаря, а з лівого боку було видно портрет Гітлера - комбінація здібних оператора та режисера. Звідки взяте фото - невідомо, але дуже можливо, що походить з періоду окупації України німцями. І дуже можливо, що українці відзначали, як завжди, день народження Т. Шевченка.

Отже, «спритні» журналісти маніпулювали інформацією, мовляв «фашисти дозволяли ставити» портрет Кобзаря поряд з Гітлером! З точки зору етики - це підло комбінувати інформацію, яка має очорнити нашого генія! Якщо навіть поблизу Шевченка був портрет Гітлера, то не за „заслуги” Шевченка перед фашистами, але, може, тому, що німці, знаючи про значення поета для українців, пробували поставити свого ідола (а хіба би міг хтось запротестувати?).

Я вперше почув теорію, що німці „толерували” Шевченка через його ненависть до росіян. Біда в тому, що за трактування його поезії взяли не науки, які слово „москалі” звели до слова росіяни і цього їм вистачило, щоб з поета зробити ненависника. Справа в тому, що у Т. Шевченка мова йде про москалів [москалі у Т. Шевченка – це вояки, солдати – прим. ред.] і він ніколи не писав, що вони росіяни.

У згаданому сюжеті йшлося не тільки про Т. Шевченка, але й про українську мову, що задокументувала Татяна Жаглова. Вона цитує навіть М. Гоголя, який, мовляв, не сприймав Т.Шевченка, а В. Белінський, за її словами, взагалі вважав, що це „другорядний” поет, який не пише мовою, а якоюсь сумішшю. Вона з такою завзятістю „передавала” думки російського критика про мову Т.Шевченка, що можна було подумати, що вона рідна сестра Левченка та Калесніченка, відомих українофобів у Верховній Раді України.

Щоб госпожа Жаглова не говорила дурниць про В. Белінського, то я рекомендую їй прочитати повний його текст. Відомо, що він не був прихильником українців і української мови, але ставив питання: Чи існує українська мова і чи „малоросси” мають писати українською. (Його

міркування можна знайти: В.Г. Белинський. Собрание сочинений, т. 4. Рецензії і замітки. Москва, 1979, стр. 416-418.) Гадаю, що Т. Жаглова у свої висловлюваннях сама зарахувала себе до тих, яким кажуть: Чув дзвін, та не знає, де він!

Режисер антиукраїнської стрічки хотів одним помахом руки “зловити трьох зайців”. Він вирішив зробити з Т. Шевченка союзника фашистів, засумніватися в існуванні української мови, поставити під сумнів і націю, що дуже викликає підозри, що режисура мала показати вихід – “русский мир”.

Вибачення п. Мурашової свідчить про те, що ще не всі у „братній” Росії намагаються „обняти” Україну. Дехто таки розуміє, що 10 років заслання Тараса Шевченка було тим відрізком часу, коли поет творив незабутні й геніальні твори.

Ненависть до Кобзаря, передана 8-хвилинною стрічкою в Оренбурзі [до речі, саме в оренбурзькі степи було заслано Т. Шевченка – прим. ред.], є свідченням того, що хворі імперські сили сусідньої країни бояться слова Кобзаря навіть через 199 років від його народження.

Хіба це не доказ геніальності Т. Шевченка і вічної сили його слова!?

Йосиф Сірка

Курси „Методи проектів” у Лігниці

15-17 березня 2013 р. в нашій школі у Лігниці проходили курси, організовані ОУП та школою Лідерів при підтримці ФІО (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich). Серед учасників були також представники Головної управи ОЛ (Ксеня Довгань, Маргарита Ціхонь, Юстина Баб'як-Тутко, Адам Вєв'юрка). Під час курсів учасники вчилися писати проекти, у них зродилося багато цікавих пропозицій, зокрема, яким чином будити більшу активність середовища. Курси показали нам усім, що є багато місць, де разом як організації та школа можемо діяти на регіональному і загальнопольському ґрунті, виявили, що є різні потреби в регіонах. Кожен регіон, де з 1947 року живуть вигнані і їх нащадки, має свою специфіку, інші переваги, загрози, але і сильні сторони, які не в повні використовуються. Мені сподобалася увага ведучих, що там, де проводять мітинги для українців, гори Карпати завжди появляються як те, що об'єднує. Ми увесь час мріями в Карпатах, хоч наступні покоління зростають на чужині.

(ав)

Йому підкорялися вершини науки

(до 90 - річчя з дня народження Василя Кітика)

Серед видатних українських учених - вихідців з Лемківщини - чільне місце займав геолог, член-кореспондент АН України Василь Кітик.

Народився у с. Мисцова Короснянського повіту, Польща, у селянській родині 19 квітня 1923 року. Село було відоме своїми культурними традиціями. Ще зовсім юним Василько брав участь у визвольному рухові лемківських підпільних формувань.

Навчався у поблиському містечку Дуклі, а у 1941 р. як винятково здібний, став студентом II курсу Української учительської семінарії в Криниць. Неймовірні зацікавлення студента Василя викликали неабияке захоплення педагогів і друзів по навчанню. У 1944 р. успішно закінчив навчання у семінарії. У 1945 році разом з родиною був виселений до Радянської України в Тернопільську область.

У 1951 р. Василь Кітик закінчив Львівський політехнічний інститут. У 1956 р. захистив кандидатську, а в 1969 р. - докторську дисертації. З 1982 р. - член-кореспондент АН України. Опублікував близько 170 наукових праць з ділянки геології, у тому числі вісім монографій.

Василь Кітик проводив велику наукову і організаційну роботу. Був обраний головою міжвідомчої комісії, керував роботою низки наукових симпозіумів, редагував наукові тематичні збірники, був членом редколегії Республіканського збірника «Технологія і геохімія горючих копалин». Активну участь брав у підготовці молодих учених.

До кінця життя залишався незмінним патріотом рідного краю, де народився, всесторонньо вивчав історію, культуру і побут земляків. Мріяв побачити Україну вільною і незалежною державою, лемків - високоосвіченими і культурними будівничими нової держави. На жаль, неблаганна хвороба вирвала його з наших рядів напередодні великих історичних змін. Помер 24 липня 1984 року у Львові, де й похований.

Доречно згадати, що значні досягнення в науці та праці здобули також рідні брати Василя Кітика, Степан, який теж навчався в Криницькій учительській семінарії, після успішного закінчення Львівського медінституту працював лікарем-хірургом на Тернопільщині; другий рідний брат працював народним суддею в Збаражі та Тернополі.

Іван Красовський

Проросте зерня на прославу поколінь (про мистецьку родину Кищаків)

12 січня 1928 року в с. Балутянка на Лемківщині народився заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки художників України, приват-доцент кафедри мови і літератури Львівської національної академії

Степан Кищак

мистецтв, митець-різьбяр, відомий не тільки в Україні, а й в усьому світі. 12 січня 2013 року на врочистому святкуванні Лемківського Різдва у приміщенні Львівської Національної Політехніки від усієї львівської лемківської спільноти лунало стоголосе «Многоліття» славному Маєстрові.

Родина Кищаків із різьбярського центру - села Балутянка (Сяноцький повіт) - дала світові багато особистостей, наділених працелюбством і талантом бачити прекрасне у буденному. Тут здавна вдержувалися при рідній, хоч і не так родючій землиці, маючи певний фах. А ще були згуртовані й якимось особливо зарадні в скруті. Саме через це, депортовані, відірвані від рідних гір нелюдською системою нищення всього українського, лемки не пропали, але наполегливо служили рідній культурі всюди, куди б не кидала їх нелегка доля.

Цей рік ювілейний для родини Кищаків. Минуло 50 літ, як не стало брата Степана Івановича — Василя Івановича Кищака (1930–1962), видатного майстра лемківської дереворізьби, члена спілки художників СРСР (1959), автора творів круглої різьби — «Лань», «Дика сім'я», «Зубр і ведмідь», «Бій турів», які експонувалися на обласних, республіканських, всесоюзних та закордонних виставках. Згадаємо і їхнього батька, Івана Миколайовича Кищака (1901–1968), який ось уже 45 років, як відійшов у засвіти. Він навчився дереворізьби у вуйка Петра Петрівського, випускника Риманівської різьбярської школи. Схильний до експерименту, пошуку нових способів до втілення власних ідей, Іван став основником різьбярського роду. Як майстер

рельєфної і круглої різьби сформувався у 1920-х роках. Твори сакрального, образотворчого та декоративно-побутового характеру ще до війни були пошановані експонуванням на численних виставках у Криничі, Віслі, Мушині, Сяноці, Закопаному, Заліщиках.

У родинному архіві Кищаків дорогоцінною реліквією є світлина зі Свята гір в Закопаному 1935 року. На ній вбраний у лемківський костюм Іван презентує різьблені тарелі, оповиті глибокоритою виноградною лозою ціпки, полички для рушників, рами для дзеркал із соковитим листяним орнаментом, шкатулки та скриньки, свічники, твори круглої пластики. Їх виготовляв сам і навчав інших. Синам і доні Марії виклав основи різьбярської справи так приступно, що розвинули її у власній творчості.

Уже у с. Гутисько Бережанського р-ну, що на Тернопільщині, заціплював навички ремесла молоді. Своє покликання реалізував у цеху артлілі ім. Лесі Українки у Львові (від 1948). Окрім декоративно-ужиткової пластики з-під різця майстра вийшли тематичні твори: «Кабани» (1964), «Бій турів», «Беркут», «Дикі вепри». Роботи І. Кищака зберігаються в музеях України та Польщі.

Продовжувачем батьківської справи є Степан Іванович Кищак. Він поєднує різьбярство з педагогічною, науково-дослідною, громадською діяльністю. Різносторонність диктована прагненням зберегти традиції роду і тим засвідчити лемківську ідентичність. Жертвна посвята себе шляхетній ідеї виявлялася у численних добрих справах — організація різьбярського цеху при артлілі ім. Лесі Українки, де гуртував

Степан Кищак з дружиною

розкиданих депортацією лемківських майстрів, діяльна участь у заснуванні хору «Лемковина», щорічні відвідини Лемківських ватр і подорожі до покинутих місць дитинства, праця у правлінні товариства «Лемківщина», особисті та листовні контакти з вихідцями з

Лемківщини; з шанувальниками й дослідниками лемківської дереворізьби – М. Т. Рильським, В. М. Паньківим; дослідження творчості видатних митців, дописи у лемківські часописи світу. Все це стало джерелом до написання ґрунтовного дослідження: книги-альбому «Корені лемківської різьби», яка містить реєстр усіх нині відомих різьбярів Лемківщини з короткою біографічною та бібліографічною довідками, переліком найціннішого з художнього доробку кожного. Книга за наукову вагомість матеріалу високо оцінена мистецькою інтелігенцією як в Україні, так і за її межами. Підхід автора до вивчення лемківської дереворізьби виявляє в ньому не так теоретика мистецтва, як різьбяра-практика. Збірку успадкованих від батька цінних доліт англійського виробництва впродовж літ поповнили різці відомих скульпторів – Еммануїла Миська та Григорія Пецуха.

Твори Степана Кищак не одноразово відзначені в Україні та за її межами, а кращі з них перебувають у музейних колекціях. Він – член спілки художників України (з 1962 р.), учасник республіканських, союзних, міжнародних виставок.

Характерною рисою творчості Степана Кищак є схильність до тематичної круглої скульптури. Численні композиції у певних креаціях майстерно вловленого й застиглого руху являють глядачу представників фауни лемківських лісів. А проте митець рано збагнув важливу істину: виразність твору дається тоді, коли задум автора містить певний філософський підтекст. «Цапки на кладці» (1950-і рр.) за казковим сюжетом поборюють нав'язуваний і відтак живучий стереотип про непоступливість між українцями. Керуючись Сковородинівським принципом вкладав у рукомесло сенси: філософський, практичний і такий, що приступний був би до розуміння й дитини.

Був час, коли твори родини Кищаків йшли у світ, поповнюючи кращі музейні збірки (скульптура «Гніздо яструба» відзначена на виставці у Польщі; «Цапки на кладці» – у Болгарії; «Малий Шевченко з чумаками» – в Україні, на виставці до 150-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка та знаходиться у музеї-заповіднику Канева; «Боротьба лемків» перебуває у музеї Б.-І. Антонича в с. Бортятині Мостиського р-ну). Нині Степан Кищак збирає унікальні твори кращих митців лемківської дереворізьби.

В організованому подружжям Степана Івановича і Терези Степанівни Кищаків Музеї лемківської різьби і писанок ім. Б.-І. Антонича зосереджено 95 різьблених творів 34-х лемківських різьбярів. Такої дібраної колекції

годі ще десь побачити. Двері музею родини Кищаків гостинно відкриті для відвідувачів, а в особі господаря кожен знайде мудрого й терплячого провідника і вчителя. У книзі відгуків дописи, серед яких від академіка Андрія Бокотя, працівників кафедри мов і літератури ЛНАМ, митців Львова. Музей – один із найбільших вчинків життя Степана Кищак.

Бажаємо ювілярові з роси та цілющих потоків на рідній Лемківщині, з високих гір та запахущих медових полонин здоров'я, снаги до творчості й усяких починань, а також процвітання його Музею.

Олена ПАДОВСЬКА

кандидат мистецтвознавства

Відродження Ставиші

Село Ставиша було засноване 1571 р. З того часу існує в ньому цвинтар, на якому похоронені покоління лемків, засновників та продовжувачів історії села. У 1813 - 1818 рр. лемки в центрі села звели прекрасну церкву, яка пережила дві світові війни та акцію «Вісла». Проте, на жаль, 1966 р. за невідомих обставин святиня згоріла. Тоді у Ставиші не було лемків, бо їх виселили; повернулися тільки дві родини. Але село було вже не те. Акція «Вісла» вигнала лемківських жителів села, прийшли осадники, які побудували костел – символ нових часів Ставиші.

Сьогодні осадники – нові господарі – знищили кам'яний мур навколо цвинтаря і також не вшанували нагробків колишніх ставишан, на додаток у липні на нашого Івана 2012 року збудували дорогу через цвинтар, не звертаючи уваги на могили.

Тому голова гуртка Об'єднання лемків у Ставиші Леся Мерена почала старання щодо встановлення пам'ятного хреста – символу перемоги добра над злом, символу живучості лемківського населення, символу вшанування всіх поколінь ставишан. Меморіального хреста на честь жертв акції «Вісла» ніхто вже не зможе засипати піском. Тому просимо всіх давніх жителів Ставиші, а також симпатиків ідеї збереження пам'яті наших предків, подати духовну та фінансову підтримку.

Об'єднання лемків надало нам номер банківського рахунку: Zjednoczenie Łemków ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice, Bank PEKAO S.A. 68 124051101111000052101616 з допискою: Miejsce Pamięci w Stawiszy.

Усім жертводавцям – велике спасибі! Телефонний контакт:

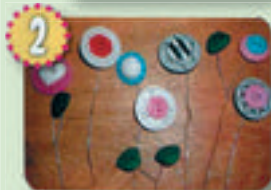
Леся і Дмитро Мерени: (18) 351 68 72

Приготуй незвичайний букет з гудзиків на День Мами!!!

Будут потрібні: *кольорови гудзики різних розмірів, дрiт, нитки.*

1. Два гудзики гарних яскравих кольорів (маленький і великий) надіваємо на дрiт. Дрiт закручаємо так, жеби гудзики ся добрі тримали. Дротики можна оwinути зеленим паперьом або тканином. 2. Тепер зберемо квіточки до купи, в одну в'язочку, і скручаємо дротики разом. Букет готовий.

3. Можна зробити квіти іщи інакше. Треба витяти з грубого матеріалу кілька квіточків. До них нитком пришити два гудзики—великий і маленький. Такий квіточок пришиваємо нитком до патичка (як на мал.), можна зробити тото одразу, пришиваючи гудзики.

Великодний рушничок

Такий орнамент легко і прудко вишиєш на серветочці, яком на Великден вкриєш свій кошик

Матеріали з сайту: www.pustunchik.ua

Писанки-крапанки для наймолодших

В нашій культурі писанки і крашанки займають виняткове місце. Зробити крашанку легко — вистарчит занурити яєчко до купленої фарби або до натурального вивару, наприклад з луп цибулі.

Значні трудніше самому оздобити писанку. То правдиве мистецтво, якого треба ся вчити. Знани сут різни техніки малювання писанок: малювання воском, дряпання, наклеювання листочків, напр. барвінку. Гнеска

оповіме про писанки-крапанки, яки можуть зробити сами навет наймолодши діти. На яєчко наносимо кілька крапельок воску, опускаємо го в найяснішу фарбу. Потім зас крапаємо воском і опускаємо в кус темнішу фарбу. Повтаряємо тото само і за кожним разом фарбуємо яєчком темнішим фарбом. На кiнець стеремо віск і маємо писанку в кольорови горошки. Крапельки наносимо барз старанні, жеби виходили округли і гарди.

крапанка

дряпанка

писанка

Вечер коляд стався юж традиційом в Центрі культури ім. Б.І Антонича. Хоц не довгом, бо то лем третій раз спіткали-зме ся з той нагоди,

Іде зізвезда чудна

але, напевно, буде він постійним елементом культурної програми Антоничівки. Колядом зачинаме каждый Новий рік на Двориску. Спільни колядування мають свій барз специфічний клімат, таку праві же родинну атмосферу, бо, як ся вказало: і колядники приїхали з дальша, і учасники тіж з ріжних сел. Задуркали до нас колядники аж з Вільхівця під проводом пані Марії Габло та друга група з Гладишова - підопічни о. Аркадія Баранчука. Цікаво послухати, бо што інче село, то інчий колядовий репертуар та наспів, мелодія. І старим лемківським звичаєм, кед зме ся юж зишли в тот різдвяний час, сами зачали-зме колядувати, і не треба було спеціальні довго никого до того нагваряти.

Штоси є в тій Антоничовій Новиці...

Виставка ікон міжнародних варштанів

іконопису Новиця 2009-2012

Штоси таке, што притігат люди навет з барз далека. Притігат люди творчих, таких, яки мають богатий внутрішній світ. В 2009 р. перший раз в Новиці

спіткалися іконописці з ріжних країв та різного віросповідання. Як бесідує еден з ініціаторів того проекту: «...Доводит того, же завдяки іконі можеме переступити державни та релігійни меджи».

На виставці мож било обізнити найліпши ікони, написани на новицких варштатах. А по друге, мож било послухати о ідеї та історії той ініціативи. Серед учасників бив еден з головних засновників новицких спіткань о. митрат Іван Піпка та Вацлав Бугно, фотограф, який затримує в кадрах неповторний час - час задуми та праці іконописців, яки до тепер взяли участ в тих подіях. То цікава, інша точка зору з перспективи обсерватора-чловека та об'єктиву фотоапарата. На спітканю могли-зме почути о символіці та значиню ікони в нашим житю. Про тото розповів Ярослав Гемза - на што ден керівник та працівник Відділу сакрального мистецтва музею «Замок в Ланцуті». Цікаво та широко розповідав, і оказалось, же, хоц то юж друге тематичне спітканя о іконі в нас, то, так напавду, дале не дуже о ній знаме.

Чого менора має сім рамен?

Но власні чого? Сама єм тіж не знала, до часу, заки

не взяла-єм ся за приготівліня до бесіди з запрошеним гостьом Томашом Прухніцким. Може зачнийме од початку, длячого спітканя про жидів одбилося в Центрі Антонича? Мало нам переказати основни знання про тоту культуру та релігійни особливости, яки часто сут для нас дивни, незрозуміли. Мало тіж зменшити стереотипове думаня про тоту націю, спостеріганя їх. Прецін колиси жиди били нашима нашіближшима сусідами і лишилися по них пам'ятки, з котрима тіж не барз знаме ся обходити. З другой сторони добрі є на себе посмотріти през призмат

інчих меншин, сут деяки подібни справи, як хоцки трагічна історія...

На Антоничівці бесідує менелемо лемківських справах,

культури чи обрядах. Будеме тіж презентувати інчи народи, яки разом з нами мешкали на Лемківщині, чи ширше і дальше в Карпатах. Наша культура формувалася під впливом інчих, добрі знати яких, і кого маме за сусідів. Тепер остатне, а так напавду, перше звіданя, яке єм довжна. Менора - вічне світло - то еден з найстарших символів жидівського народу. За традиційом символізує огняний крик, який

відів Мойсей на горі Синай, число 7 є числом магичним, кошерним. Сім то число дни в тижні. Принялося тіж, же семираменна менора - то символ юдаїзму і Ізраеля.

То біла не штоденна бесіда з кс. Казімежом Совом,

Бесіди велико(и)пістни

римо-католицким духовним, директором телевізії «Релігія», журналістом, публіцистом, мандрівником

кс.Казімеж Сова о Великім пості

і виконавцьом сучасной інтернетової функції - блогер. То лем короткий запис з його богатого життя. Спітканя мало місце 17.03.2013 р. напередодні

Великого посту вірних православної та греко-католицької церкви і два тижні перед римо-католицьким Великоднем. То час задуми для нас вшитких та рефлексій, який тіж мало характер тото спітканя. Не мало оно форми наказів, приказів зо сторони запрошеного духовного, лем свободної бесіди, такой барз людської, жичливої і приятельської. Бесіди універсальної для вшитких

вірних о справах фундаментальних для каждого чловека як: віра чи невіра в Бога, о тим што нас знеохочує до віри, до церкви як інституції, чим є для нас тепер Великий Піст, молитва, а чим повинни бити? Розповідали-зме о тім, же мова комунікації духовних з вірними не є теперішня, не є допасувана до ментального стану та теперішнього систему визнаванних вартости през чловека. Не бесідує о тім, же теологія є далеко за технологією. Люде найчастіше не слухають того, што священнослужителі наказуют в церкві чи костелі. Не слухають, бо форма, як бесідує кс. Сова, є невластива. Спостережіння нашого гостя, певно, не раз того вечера били для присутніх чимси... новим, несподіваним, а водночас правдивим в своїй суті. Справа в тім, же не провадиме таких бесід ані з духовними, ані они з нами, ані меже собом, а што за тим іде, часто не знаме розмавляти о своїй духовности, бо ся встидаме. І так колічко ся заперат.

І хоц не раз сут нележки запитаня і не раз дуже сумнівів, то вартат їх собі задати, для себе, для свого духовного очищення. Тим барже, як находится дахто, хто може нам в тим помочи без форми офіційної реторики, так нормальні...

А што чувати на Антоничівці

Наталія Гладик

Зазерайте на нашу інтернетову сторінку, там найдете інформації про наступни події на Антоничівці та фото-реліації з минулих:
www.lemkounion.republika.pl

Щиро запрашає,

приходте, двери Антоничівки сут широко отворени для вас!

Зо шпаргета баби Ружи

Смачногооо!

Пропонуємо Вам черговий перепис на ... Свята, гостини і родинни спітканя.
Як смакують домашні раритаси? - в Ваших руках справа!

Винятково делікатний в смаку пляцок без печиня для запрацюваних газдинь!

☀ Мигдаловец ☀

1 літр молока
1 велика пачка гербатників
¾ шклянки цукру
½ літра сметани 30%
10 дкг мигдалових платків
3 ложочки желатини
1 ванільний цукор
4 ложки пшеничої муки
1 сметанковий будиць
1 ложка комперяной муки

1 пушка кармелю
1 яйце
25 дкг масла

На пательні зрум'янити мигдалови платки. До 1,5 шклянки молока додати пшеничну і комперяну муки, будиць і яйце, вимішати. Решту молока заварити з цукром і ціліст получити.
По вистуджину зміксувати з маслом. Желятину розпустити в 1/3 шклянки води.
Сметану убити з ванільовим цукром, получити з желятином.
Перекладати так: гербатники, будиньова маса, гербатники, кармель, гербатники, сметана.
Потім посипати мигдаловима платками і схолодити в холодильнику.

З традиційной аптечки

Зіля – добрий лік в медицині, а тіж досконала приправа в кухні.

В тим номери пропоную читачам ближше призритися тим, на перший погляд, знаним вшитким рослинам і одкрити для себе їх лікарски властивости. А вправни газдині можут покрашшити смак улюблених страв завдяки тим самим рослинам.

Маєранок ____ Знаний з популярной співанки зелений маєранок стосуєме при нестравности, скурчах кишок, ревматизмі, перестуді, кашлю і катарі. Розгріваючу гербатку з маєранку, яка поможе на студени руки і ноги, приготовлюєме так: треба вимішати зіля маєранку, овочи волоского копру і овочи анижу, 1 ложку такой мішанки заливаме шклянком горячої води, запарюєме і п'єме.

*В кухні маєранок збогатит смак зуп (гороховой, фізольовой, кеселиці, флячків), можна стосувати го до натераня качатини і гусятини.

Кминок ____ Діє проти скурчів, поправлят апетит, одсвіжат віддих. Тото зіля придається молодим мамам, бо вспомагат лактацію, а і немовлятам помагає при кольках. Пропоную перепис, котрий поможе на травління і ліпшу працю кишок, зменшит вздутя: треба вимішати квіт рум'янку, листя бабки ланцетовой, листя меліси, овочи волоского копру, анижу і кминку, заляти горячом водом (пропорція: 1 ложочка зіля на шклянку води), запарити і пити 1-3 рази денні.

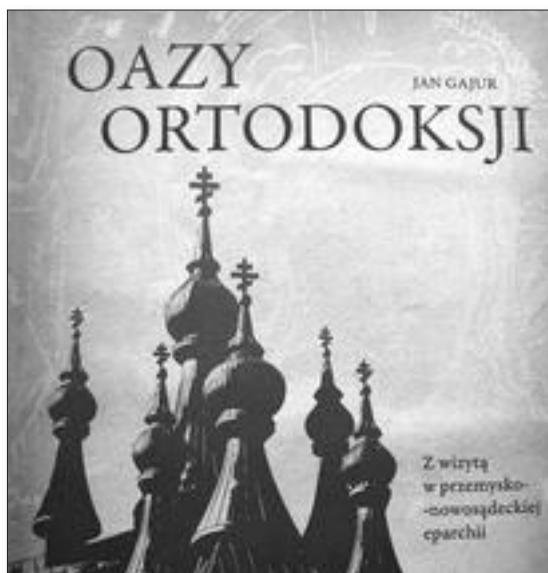
* Кминок можна додати до яриновой і комперяной зупи, до капусняка і до капусти, до хліба, а тіж до лікерів і сосів.

Тим'янок ____ Поможє при кашлю, запаліню бронхів (oskrzela), добрі полоскати ним яму вустну і горло. Тото зіля побуджат тіж працю кишок (jelita) і жолудка, запобігат вздутям. Для приготуваня мішанки на мокрий кашель потрібні будут зіля тим'янку, листя алтеї лікарской (prawoślaz), овочи анижу, корін локриці (lukrecja), листя м'яти. Єдну ложочку мішанки залити шклянком води, пити 1-3 рази денні, не пізніше 17 години, жеби кашель не перешкаджав спати вночі.

* В кухні тим'янок незамінний до м'ясних страв. Додаєме го до воловой і свинячої печені, до мелених котлетів, печеной птиці і риб, до страв з гріля, паштетів, сосів.

Жичу доброго здоровля!

Анна Шкурат

J. Gajur, *Oazy ortodoksji. Z wizytą w przemysko-nowosądeckiej eparchii*, Krosno 2011, 240 s.

Ян Гаюр – автор чисельних книжок, присвячених Лемківщині, – пропонує читачам свою нову працю, в якій тим разом описує православні святині Підкарпаття і Малопольщі. В книжці читач однайде інформацію про історію православ'я на тих землях, довідатся о значиню ікони, іконостасу та інших символів східного християнства. Книжка містить тіж дуже фотографій.

M. Kornak, *Brunatna księga 2011-2012*, Stowarzyszenie «Nigdy Więcej», Warszawa 2012

Стефану Гованському на прощання

Стефано

Біліють в Ждині
луки снігом посипані
марення котиться сльозами
стежки по Тобі
не затоптані
а Ти пішов
безмежним краєм
на небесні Ждинські
поляни...

Стефано

Жах...
Передвчєра зме бесідували
што буде у зараня року
бажали-зме собі
до спітканя
на Ватрі
під Поповим верхом
з Ягнячого боку

Стефано

Ід гин радісно
де меджи немає
у Русь небесних сторін
там її ніхто не ділить
і не розриває
сядь собі при лісі няньовим
занедовго і ми
будем готові
знов сісти при Тобі

до позарани
Стефано
до позарани

Олександр Маслей

Ця книжка зафіксує нові факти неонацизму, ксенофобії та расизму в Польщі. Вона є продовженням „Брунатної книги” 1987-2010 рр., результатом досліджень наступних двох років, під час яких проводився моніторинг випадків расистського і ксенофобського характеру та злочини, вчинені неофашистами й зафіксовані редакцією антифашистської газети „Ніколи більше”, - пояснює автор видання Марцин Корнак. Справді: книжка викликає стурбованість через ситуацію в Польщі, яка популяризує нехоть і ненависть до інших народів. Непокоїть кількість цих випадків. Вони становлять жахливе свідцтво антагоністичного ставлення поляків до інших націй. Найчастіше жертвою польських неонацистів є українське, єврейське та африканське населення.

На 2013 рік припадат 1150 років од місії солунських братів Кирила і Мефодія

Календар вибраних подій, організованих Об'єднанням лемків в 2013 р.

XXIII Лемківський кєрмєш в Вільхєвци - 18-19 травня,
XXXI Лемківска ватра в Ждини - 19-21 липня,
Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях - запрашат в свої
пороги без цілий рік

Календар центральних акцій Союзу русинів-українців Словаччини у 2013 році

23 конкурсний огляд з художнього читання жінок «Струни серця» 13
квітня Кошиці
52 Фестиваль драми і художнього слова ім. Олександра Духновича 9
- 10 травня Пряшів
48 Фестиваль фольклору русинів-українців 1 - 2 червня Камйонка
59 Свято культури русинів-українців 14 - 16 червня Свидник
23 Фестиваль духовної пісні 10 листопада Снина
41 огляд народних пісень «Маковицька струна» 6 - 7 грудня Бардіїв,
8 грудня Пряшів

Презераме стари фотографії і документи

Церква Преображення Господнього в Брунарах, фото 1945 р.

Парох о. Михайло Вергун святить паски біля церкви в Брунарах, Великдень 1945 р.

Akcja wysiedlenia Górlice 206
Wykaz wystanuch transportów.
338

Lat 1955.
VI D.P.

Wzrost	Waga	Nr.	ilosc transportów	z jakich miejscowości	Redziń	Osob	Kon	Król	Świn	Kory/oru	Cielaki	Wozy	plangi	zabrano z brzo	zabrano Kortofli	D-ca Konwoju.
Zagórz	14.6.47	R-244	1	Małostów	61	269	21	107	17	45/26	27	70	18	6.5t	12.5t	ppor. Żyłowski
Górlice	14.6.47	R-242	1	Bielkowo, Roplin Zabz	49	274	11	97	35	25/155	73	53	24	4.4t	7.4t	por. Bednarski
Zagórz	10.6.47	R-243	1	Qłacyndar	60	382	38	105	8	16/34	29	50	8	6t	6t	ppor. Mazur
Górlice	14.6.47	R-244	1	Jabz	60	311	20	116	30	23/187	100	74	38	4.4t	5.4t	por. Korczyński
Górlice	14.6.47	R-246	1	Blukarka, Wpola Bani	57	265	49	104	27	17/45	50	69	54	12.4t	10.4t	ppor. Hożewski
Zagórz	11.6.47	R-245	1	Qłacyndar	52	243	50	80	9	15/29	28	43	10	6.4t	5.4t	ppor. Sobaczewski
Górlice	11.6.47	R-248	1	Bonica	50	293	11	102	3	27/30	69	60	24	4.5t	8.4t	ppor. Jaworski
Zagórz	12.6.47	R-247	1	Qłacyndar, Roplin Kortofli	66	257	46	83	7	70/45	29	41	25	6.4t	6.5t	ppor. Białucha
Górlice	14.6.47	R-240	1	Banica, Pasie, Stawin	66	341	15	93	9	24/23	36	50	30	6.5t	9.4t	chor. Szczęotka
Zagórz	12.6.47	R-413	1	Rodziele	56	221	35	93	10	27/3	5	42	26	5.4t	13.4t	por. Kasilewski
Górlice	12.6.47	R-222	1	Stawiszcz	57	311	13	142	4	20/19	43	73	23	4.4t	5.4t	chor. Lencza
Zagórz	13.6.47	R-221	1	Kropiwna, Ożarów Zagórz	60	259	42	105	2	48/33	1	47	10	6.4t	10.4t	chor. Witka
Górlice	13.6.47	R-227	1	Kawiszna, Ławin	59	296	20	136	25	24/45	26	72	32	6.5t	10.4t	ppor. Qłowisyn
Górlice	14.6.47	R-226	1	Ławin, Turpie, Kutkie	50	343	23	123	18	20/45	41	59	35	10.4t	13.4t	chor. Gajewski
Zagórz	14.6.47	R-223	1	Jasienka, Radoszyn Pina	52	259	20	110	10	45/20	13	44	19	8.4t	10.4t	ppor. Żyłowski
Górlice	14.6.47	R-228	1	Hawiszna, Jasienka Czarna	56	283	36	123	6	18/30	17	69	33	6.4t	10.4t	chor. Kusto
Górlice	15.6.47	R-230	1	Czarna, Blumny Klimkowin	63	325	37	120	13	27/45	33	73	23	10.4t	11.4t	ppor. Dzielick
Zagórz	15.6.47	R-225	1	Manina, Rostowin	53	260	43	106	9	27/26	8	69	8	6.4t	10.4t	ppor. Kot
Górlice	15.6.47	R-221	1	Kinkowa, Świdawa	54	255	41	109	10	13/18	22	64	34	13.4t	15.4t	Kpr. Stanowick
Zagórz	16.6.47	R-227	1	Roplin Bunko, Roplin Bednarski	52	265	34	73	4	30/26	7	53	29	4.4t	7.4t	por. Słobad
Górlice	16.6.47	R-232	1	Śmietnica	61	326	16	126	9	15/23	22	48	10	3.4t	6.4t	Kpr. Zoziszski
Zagórz	17.6.47	R-229	1	Bednarski	58	272	26	118	2	17/43	5	46	34	10.4t	10.4t	ppor. Mątański
Górlice	17.6.47	R-234	1	Śmietnica, Blumny Miszka	67	333	17	120	4	27/17	23	61	31	10.4t	11.4t	chor. Pich
Zagórz	17.6.47	R-233	1	Bednarski, Lisow Rostoki, Kugwa	61	260	21	90	2	14/10	8	47	22	6.4t	9.4t	por. Yarnagowski
Górlice	17.6.47	R-236	1		65	318	14	95	14	34/10	10	46	31	8.4t	10.4t	Kpr. Wysoki
Zagórz	18.6.47	R-235	1		52	249	21	90	7	22/33	16	52	33	2.4t	2.4t	
Górlice	18.6.47	R-238	1	Nozica	41	184	10	63	5	10/12	4	23	9	3.4t	6.4t	

Бесіда русинів Лемківщини

Звичай Великоднього посту

(збережено особливості вільхівської говірки)

В тім часі обов'язувал строгий піст для вшитких, навет для дітей, юж од 8-го року житя. Старши люде перестирігали з великов покоров цілий піст, але понеділок, середа і п'ятниця обов'язково втримувалися од продуктів молочних. Не іли в тім пості навет маслянки, яку зливали до дерев'яної посуду, як гішка¹, путня², шафлик³ і то чекало до весни, а таку маслянку звали гусянков. На обід в дни пісни часто готовили панцаки з фасольов, а на вечерю часом пекли біб на бляті кухні, який іли такий гарячий.

В інши дни посту газдынi варили варянку⁴, кеселицю⁴, юху⁵ з грушок або яблук, до того были бандурки обаряни⁶, опавани⁷ ціли, а часом грузани⁸. В таки дни, як субота, неділя, четвер і понеділок, жени готовили пероги, різанки⁹, гриби, капусту, яку часом, як было в хаті сало - помастили. А робили го з тлусцю - рідкої частини солонини, яку зашивали до жолудка - сильно насолону, будили, а потім вішали над кухнєм і так вісіло пару місяців. Коли заходила потреба, брано потроха сала до капусти.

На вечерю часом варено бандурки, а до того карплі¹⁰ готовлени і розколочени коловольов¹¹ на замішку¹² до того додавали солодке молоко і так споживали. А Великий тижден цілий был юж без молока. В Велику п'ятницю газдынi пекли бандурки в пецу, яки іли потім з варом з капусти. Некотри люде старши од п'ятниці юж ничего не іли, аж на Велигден свяченину.

Великий піст был призначений для людей постити і не робити згромаджинь - треба было жити якби в самотности, в великій покорі і жалю. Жени в тім часі занималися вишиваньом хустят і блузок. Мужчіни занималися направов вишлякого ремесла і посуду вдома, а то тіж длятого, штоби бівше не грішити, не робити телеп¹³ і не омавляти. В Великим тижні треба было вшитким приступити до сповіди, а потім до Святого Причастя. В Великий четвер до сповіди ішли тівко чаривниці, босорки, бачі і знахорки, яки вміли баяти¹⁴.

Не вільно было ходити в червених лахах. Был звичай в тім часі робити порядки, мити вікна, і вшитки знарядя, білити хыжы, а тіж чістити комини.

Миколай Габло, Вільховец

¹гішка - маленька бочка, на бл. 50 л, діжка;

²путня - невеличка дерев'яна посудина, вужча нагорі, з широким денцем, 10-30 л;

³шафлик - дерев'яна велика посудина з двома вушками, в якій купали дітей або давали їсти коровам;

⁴варянка, кеселиця - супи;

⁵юха - компот;

⁶обаряни - варені з лупами;

⁷опавани - змащені маслом і потрясені в посуді;

⁸грузани - товчені;

⁹різанка - макарон грубо нарізаний;

¹⁰карплі - бруква;

¹¹коловольов - дерев'яне знаряддя з різками (зроблене з вершків яличок), яким колотили молоко;

¹²замішка - страва, варена з додатком пшеничної муки на воді або на молоці;

¹³телеп - плітки;

¹⁴баяти - чарувати; лікувати, виганяти хвороби.

Великий піст і Великдень у селі Брунари на Горличчині до насильного виселення жителів акцією „Вісла”

Приготування до Великодня починалося вже з настанням Великого посту, званого Федоровиця. Під час посту всі люди, крім малих дітей і хворих старців, дотримувалися строгого посту, утримуючись не тільки від м'ясних, але й молочних страв.

Була це духовна вправа, яка давала нагоду для обнови душі й для розважань над тайною відкуплення людського роду через Христові

Страсті і смерть та величне Воскресіння.

Як тільки почався Великий піст, у церкві збирали з престолу та з образів квіти. Церква прибирала великопісні шати. Священик протягом усього великого посту в проповідях закликав вірних покаятися та простити один одному провини. У церкві відбувалися великопісні відправи, служба Божа Василя Великого і Преждеосвячених дарів, у якій дяки на зміну співали псалми, а люди робили доземні поклони. Деколи відбувалися також великопісні місійні науки. Великодня сповідь кожного року була за тиждень до Квітної неділі - це все створювало настрій покути і обнови душі.

Остання неділя Великого посту називається Квітною неділею. У цю неділю люди приносили до церкви багнітки - галузки верби, які після літургії священик освячував. Освячені багнітки мали оберігати від всякого лиха. Пробудження весни і перші весняні рільничі праці гармонізували з передвеликоднім часом, після якого наступало радісне свято Воскресіння.

Особливо багато роботи перед Великоднем мали жінки і дівчата. Мили, чистили і порядкували в хатах та біля хат. Стіни білили або мили теплою водою, шурували «рижовима» щітками. Так умита хата пахла свіжістю. Коли літом сонце сильно нагрівало стіни хати і топило на суках живицю, то відчувався її запах, як у лісі в гарячий літній день. Вечорами дівчата робили штучні квіти до образів та до свічників, що стояли на головному і бічних престолах. У Великий тиждень або кілька днів раніше дівчата і хлопці під наглядом церковників очищували церкву з порохів і павутиння, мили підлоги, чистили ліхтарі і павук, так що вже у Великий четвер церква мала святковий вигляд.

У Великий тиждень, а переважно в Страсний четвер або п'ятницю жінки пекли бабку, колачі, начинки і паски. Найбільшою журбою господині було те, щоби паска вдалася. Садячи паску до печі, господиня хрестила її й казала: «Господи Боже, допоможи, щоби паска вдалася». Бувало, що не раз із печі не можна було паску витягнути, тоді треба було челюсти розбирати.

У Страсний четвер не було ніяких звичаїв, тільки під вечір відправляли в церкві Страсну утренью з дванадцятьма Євангеліями. Після кожного Євангелія священик змінював фелон-ризи.

У Велику п'ятницю люди святкували і могли виконувати тільки легку роботу. До полудня в церкві робили Божий Гріб. Посередині церкви ставили спеціально зроблений стіл і прикривали його білим полотном. По боках стола ставили ялинки. По полудні після вечірні був обхід навколо церкви з плащаницею в супроводі гомону

калатавок і рапчавів. Після заложення плащаниці в Божому Гробі люди цілували її і молилися. Звичайно, всі постили до хвилини, поки поцілували плащаницю. Хто не міг бути в церкві на обході, відвідував Божий Гріб пізніше. Церква була відчинена аж до Великодня – неділі.

У Велику суботу люди також відвідували Божий Гріб, цілували плащаницю і молилися. У хатах люди закінчували свої роботи, а жінки і дівчата малювали яєчка -писанки.

Прийшли радісні Свята Христового Воскресіння - Великдень. Празник цей у нашому селі святкували дуже торжественно. Дуже рано відправляли Воскресну Утренью. Починалася вона процесійним походом тричі довкруг церкви з нашими прекрасними мелодійними церковними піснями. Священик відчитував чотири Євангелія. Почали гомоніти дзвони. Звучало торжественне “Воскрес Ісус от гроба...” і “Христос Воскрес із мертвих...”, а далі відкриття хрестом церковних дверей. Потім торжественна Служба Божа. Коли зранку починало сходити сонце, з церкви виходила процесія, щоб обряд посвячення пасок відправити на дворі біля церкви. Всі селяни, які приносили у кошиках святити яйця, ковбаску, масло, сир, сіль, хрін тощо ставили в одному місці кошики, а також велики круглі хліби-паски, які приносили у плахтах чоловіки. Коли священик посвячував паску і всю їжу, то молоді хлопці стріляли з різних пукавок та карбінних пушок. На Великдень люди їли тільки свячене, не палили у печі і нічого не варили, також не ходили в гості. Діти обмінювалися яєчками-крашанками та бігали по саду і біля церкви. Старші хлопці весь час дзвонили, щоб гомін дзвонів розголошував по всьому світу, що Христос Воскрес. Усі люди раділи і тішилися радісним празником Христового Воскресіння. Люди віталися словами: “Христос Воскрес”! - “Воістину Воскрес”!

Селяни відвідували і гостили одні одних на другий і третій день Свят. На другий день Свят молодь обливалася водою. Називали цей день обливаний понеділок. Молоді кавалери ходили по селі і стежили за дівчатами, щоб полити їх водою. Казали, що весняна вода дає здоров'я і приносить радість.

Іван Пецух

1.08.2012. Писанки Марії Келечави в 2012 році брали участь в виставах: Дрезно (Німеччина) - 16-18 березня; Етнографічний музей в Торуні - 25 березня; Етнографічний музей у Вроцлаві - 31 березня; Ярмарок музею в Ополю - 1 квітня; Казімеж Дольни - 29 червня - 1 липня; варшати „Під Кичером” в Лігниці; Ягеллонський ярмарок в Любліні - 17-19 серпня; Міжнародний фестиваль гірських земель в Закопанім - 24-30 серпня.

9.09.2012. В селі Летяче Тернопільської обл. в двоповерховим будинку одкрито музей-садибу з 2000 малюнками Богдана Горбала, рідного брата Миколи, який протягом 5 років підготував з сином Андрієм музейні приміщення і малюнки Богдана. На відкриття музею „Галерія Богдана” збралося дуже люди, а між ними Олександр Венгринович - голова Всеукраїнського товариства „Лемківщина”, Ігор Дуда - директор крайознавчого музею в Тернополі, Андрій Тавпаш - член Львівської організації „Лемківщина”.

23.11.1940 р. в Яслівській Рудавці народився Степан Дупляк - наймолодший син в родині Степана і Зузани Дупляків. Разом з батьками, братом Миколом і сестрою Марійком депортували операцією „Вісла” над Балтичне море. В 1959 р. з братом і сестрою змогли переїхати до США, бо їх мама була народжена в Америці. В 1969 р. оженився з Марійком Долошичком - майбутньому довголітньому голові ОЛ в США та редактором журналу „Лемківщина”. Їм народилися дві дочки Сузана і Рома. Дочекалися 4-х внуків: Адріана, Вікторія, Мелянія, Михась. Їх зяті - українці: Михайло Скала і Михайло Перебзака. Степан в Америці спочатку працював в текстильній фабриці в Пассейку, а пізніше у фармацевтичній компанії Нетлі Н.Дж. Суспільно працював в українських організаціях. Помер несподівано восени 2012 р.

7.12. В Оквілі поблизу Торонта при УКЦ св. Йосифа організувано триденну виставку з понад 80 найновіших ікон Павла Лопати, митця родом з селища Полтава на Словаччині. Виставку одкрив о. Лоза і розповів про біографію життя і творчість митця та його виставки в Америці, Україні, Чехії, Словаччині і Канаді, де він творчо працює понад 43 роки (з 1969 р.).

12.12. Голова ОЛ Штефан Гладик і з-к голови Василь Шлянта відвідали в Перемишлі Митрополита УГКЦ Кир Івана Мартиняка та в Сяноці Владику ПАПЦ Кир Адама, яким вручили призначення Головному Управом ОЛ в 2012 році відзнаки «Вірний предкам».

7.01.2013. В Варшаві помер **Анатоль Кобеляк** -

працівник редакції українського тижневика „Наше слово”, спочатку технічний редактор, а потім - секретар редакції. Опрацьовував і підготував до друку також матеріали на лемківську тематику. Після відходу з редакції ред. Михайла Дзвінки довгий час редагував „Лемківську сторінку”, сприяв друкуванню на сторінках тижневика циклу „3 історії та культури лемків” (автор І. Красовський). На увагу заслугоє дбайливе опрацювання „Смаку долі” Семана Мадзеляна, до якого ставився як до автора численних матеріалів, і як до людини з великим повагом й пошаном. Додатково займався технічним оформленням уескатівських видань, в тому й „Українських календарів” та кількох „Православних календарів”, що їх редагував П.Доманчук, а також кількох видань Отців Василіян (Варшава). Бив активним членом славних „Журавлів” Ярослава Полянського.

10-13.01. На запрошення ОЛ гурт „Лемчатко” одбив поїздку по рідних прадідівських місцевостях з піснями та колядами. (більше чит. в номері)

12.01. В Мохначці в „Домі на горбку” організували Маланку. Новорічні забави одбивалися тіж в різних місцевостях Лемківщини і на Західних Землях - на вигнанню.

20.01. В горлицьким Центрі культури імені Б.І.Антонича ОЛ організувало вечір колядок „Іде зірда чудна”. (більше чит. на кольор. стор.)

26.01. В Горлицях обрадував VIII з’їзд Об’єднання лемків. В з’їзді брали участь запрошені гості, м.ін. генеральний консул України в Кракові В. Максименко, уповноважени Малопольського і Нижньосилезького воєводів в

В. Шлянта, нагороджений відзнакою „Вірний предкам” Митрополит кир Іван, С. Гладик

справах національних і етнічних меншин. З’їзд вибрав головні органи ОЛ, ухвалив дві резолюції, зокрема в справі засудження акції «Вісла» польським парламентом. (більше чит. на с. 3).

26.01. В Пряшові проведено VI З'їзд СРУС. Вибрано 25 членів Центральної ради Союзу русинів-українців СР, в тим 11-членну Президію. Переобрано голову Петра Сокола і за-ків Павла Богдана та Віктора Бандурчина. Центральну контрольно-ревізійну комісію очолив Андрій Яцканин.

30.01. В Пшемкові помер Іван Лешко, народжений 12.04.1933 р. в Фльоринці в родині Анни і Григорія Лешків. Похоронений на цвинарі в Пшемкові при могилі батьків. (більше чит. на с.25)

31.01. В Висові одбилося спітканя представників лемківських організацій, в яким взяли участ: керівник лемківського ансамблю пісні і танцю „Кичера” Юрій Старинський, голова Товариства розвитку музею лемківської культури в Зиндранові Богдан Гоч, представники Руской бурси, голова Об'єднання лемків Штефан Гладик. Обговорено актуальну ситуацію в лемківським середовищі, між іншими справу представництва в Комісії спільній нацменшин і уряду на фоні опублікованих остатнім часом фінансових звітів і веденого через Руску бурсу в Горлицях етнобізнесу. Від імени „Кичери” і Музейного товариства в Зиндрановій задекларувано, же в комісії ОЛ має мати своє представництво через особу призначену організаційом. Другий представник буде обераний спільні з репрезентативних лемківських організацій і попертий ОЛ.

1.02. В Новиці проходив міжнародний семінар іконопису. В 2009 р. перший раз в Новиці спіткалися іконописці з різних країв, а тепер на

виставці мож було обізнати найліпші ікони, написани на новицких варштатах.

1.02. В Центрі культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях одкрито міжнародну виставку з понад 80 ікон, написаних в 2009-2012 рр. в Новиці 60-тома іконописцями. На одкриттю виставки тематичний виклад виголосив Ярослав Гемза - керівник відділу церковного митства Музею в Ланцуті. (більше читайте на с. 14-15)

5.02. В Горлицях одбилося спітканя з головою відділу ОУП в Лігніці Богданом Пецушком. Обговорено співпрацю медже ОЛ і ОУП щодо спільної культурної діяльності на Західних землях.

11.02. В Стемфорді (США) помер Стефан Гованський - голова Фундації Досліджень Лемківщини, член СФУЛО, голова і активний учасник численних українських організацій в діаспорі, довги роки голова 2-го Відділу, член Крайової управи ООЛ в США та куратор лемківського Музею в Стемфорді, довголітній спонсор, організатор і активний член клубу „Крилаті” - Українсько-Американської, Молодіжної футбольної організації. Він часто приїжджав до Ждині на Лемківську ватру і дуже радів, што на поли його діда є она організувана. Стефан народився 2 травня 1942 року в Ждині, на Лемківщині, в родині Гованських Дам'яна та Фотії (Шевчик). В 1947 р. Гованських депортовано операційом „Вісла” на Західні землі Польщі, в 60-их роках переїхали до США. Стефан закінчив City College of New York, отримав бакалавра інженера-механіка та диплом магістра в University of New Haven. Стефан залишив в смутку і скорботі дружину - Марію-Надію (з Лозиняків), сина Марка з невістком Марійом та внучком Надьом, дочку Діану Рейлі та зятя Браяна з внучком Олівійом, дочку Лену, брата Петра з братовом Надійом і швагра Михайла Барну з їх родинами.

12.02. В Києві помер Генадій Удовенко, до 1991 року бив постійним представником УРСР, головою Генеральної Асамблеї ООН. Од вересня 1992 до 25 серпня 1994 - Надзвичайний і Повноважний посол України в Польщі. Він кожного року приїжджав на Ватру до Ждині, до часу, коли призначений міністром закордонних справ, майже чотири роки очолював МЗС України. В тим періоді бив підписаний між Російом і Україном договір про статус Чорноморського флоту Російської Федерації. В березні 1998 року обрали його депутатом Верховної Ради України.

24.02. В Горлицьким центрі культури імени Б.І.Антонича ОЛ організувало стрічу з жидівськом культуром, про яку інтересуючо розповів Томаш Прухніцкі. (більше чит. на с. 14-15)

*Степан Гладик і нагороджений відзнакою
“Вірний предкам” Архiepиcкoп кир Адам*

9.03. В Осеку коло Любіна Православне Стоваришнє ім. Св. Апостолів Петра і Павла з Любіна організувало благодійне спіткання, на котрим загравав ансамбль „Надія”. (більше чит. на с.6)

14.03. На засіданню спільної Комісії уряду і нацменшин, в яким взяв участ Ш. Гладик, обговорено результати перепису населення в 2011 р.

16.03. В Горлицях одбився концерт „Журавлів”, організований ОУП і ОЛ. Виступ „Журавлів” був дуже успішний, а охочи його оглянути заповнили цілий зал Дому Карваціанів.

17.03. В Антоничівці ОЛ організувало спіткання з кс. Казімежом Совом - римокатолицьким духовним, директором телевізії „Релігія”, журналістом, публіцистом, який пояснив присутним значення Великого посту в християнстві. (більше чит. на с. 14-15)

17.03. В Івано-Франківську показано творчий доробок Анатолія Ядловського, сина вигнанців з Кам'яної. Одбилася презентація збірки віршів в 60-річя його уродин „У Бескидах - низьких горах”, в якій є більше 90 віршів, присвячених Лемківщині, трагічним подіям 1944-1947 років. То перша презентація в лемківській громаді Прикарпатського краю. Заспівано 5 пісень з 9 опрацьованих з його збірки. Вів презентацію Степан Криницький - голова ВУТЛ Івано-Франківській обл., член СФУЛО.

С. Криницький і А. Ядловський

18.03. В Кракові Штефан Гладик і Григорій Троханівський брали участ в спітканню з польськом Комісієюм акредитаційном, яка оцінят рівень навчання студентів м.ін. українознавства і заангажування випускників в середовищі.

24.03. В Гожові в Музеї Любуским отворено виставу писанок, присланих на 41 Загальнопольський конкурс писанок ім. М. Ковальського. Жирі вибрало переможців: в техніці батиково-писаковій Агнешка Доленцка-Бембенек, Шпротава; в техніці батиково-шпильковій Тереса Драпала, Тихи; в техніці драпаній Кристіан

Татуль, Гожів; в техніці мішаній Люціна Яцек, Дукля. Крім того, признано виріжніня, одзначено праці діти, а сердечну подяку конкурсна комісія висловила вчительці української мови Івоні Мажисі з Круклянок, бо аж 9 ей підопічних прислали писанки на конкурс.

Петро Шафран

Анатолій Кобеляк

16.01.1936 – 7.01.2013

Про житєвий шлях Анатолія Кобеляка з Крапної писали ми у весняній „Ватрі” № 2(73) 2011 р. з нагоди 75-х уродин, а тепер пригадаймо день похорону. Прощали Анатолія 11 січня 2013 р. у Варшаві в церкві дружина Люба, сини Роман, Ігор та й брат Василь, уся

Анатолій Кобеляк

родина, колишні співпрацівники Покійного та нинішні працівники з головним редактором Ярославом Присташем, Об'єднання українців у Польщі на чолі з Петром Тимоєм, хористи „Журавлів” з колишнім диригентом Романом Реваковичем і нинішнім Ярославом Вуйциком, керівник «Українського архіву» Євген Місило, працівники видавництва „Тирса” зі Стефанією Лайкош, друзі з Варшави і з-поза неї, знайомі. Заупокійні Богослужби у греко-католицькій церкві в супроводі хору колишніх і нинішніх „журавлів” відправив парох о. Петро Кушка.

Спочив бл.п. Анатолій Кобеляк на Вавжишевському цвинтарі у Варшаві. А журавлина родина заспівала „Чуєш, брате мій”. Згадаймо Його тихим, щирим словом. Спочивай, Друже Редакторе, вічним тихим і блаженним сном.

Від імені українців з Лемківщини, родині Покійного складаємо глибоке співчуття з приводу відходу у вічність найближчої особи. Вічна Тобі, Друже Анатолію, пам'ять!

українці з Лемківщини
редакція **Ватра** і ГУ ОЛ
(П. Шафран)

Згадка про Івана Лешка

30 січня 2012 р. по тяжкій хворобі відійшов до позаземного життя дорогий наш приятель Іван Лешко. Народився 12.04.1933 р. у Фльоринці в родині Анни і Григорія Лешків. Навчався в

Іван Лешко

українських початкових школах у Полянах і Фльоринці. У 1947 р. з родиною, батьками і старшим братом Теофілем депортований до Пйотровіц під Шпротаву, де Теофіль працював директором початкової школи, а Іван в Шпротаві 1951 р. закінчив загальноосвітній ліцей з атестатом зрілості та спеціалістичні електронічні курси, відбув військову службу і працював електриком у гарбарні Лешно Гурне. Невдовзі почав працювати керівником радіо-теле-магазину

(склепу) в Шпротаві аж до виходу на пенсію.

Покійний включився в суспільну працю відродження греко-католицької церкви у Польщі, а особливо в Пшемкові. Від 1956 р. допомагав о. Володимирові Гайдукевичу організувати греко-католицькі богослуження в Лешні Гурному, Шпротаві, Пшемкові і Лігниці. Під час ремонту православної церкви в Пшемкові був дорадником, а коли її обікрали злодії, старався вмонтувати моніторинг. Зафундував і заінстальовував в ній звукову апаратуру.

Він очолював комітет будови греко-католицької церкви в Пшемкові і щодня працював на будові, а ночами сторожував і всі свої знання і сили призначав для будови святині.

Спільно з іншими, організував різні українсько-лемківські імпрези (Маланки, концерти, річниці та зустрічі). Згромадив бібліотеку книжок про українські справи, в тому лемківські. Від самого початку видавання „Ватри” Іван був її дописувачем, кольпортером і розповсюджувачем інших видань ОЛ і ОУП. У журналах „Ватра” № 35 - 41 докладно описав події, які пережили греко-католики, вигнані до Пшемкова і околиць. Він у 1988 р. організував виїзд автобусами до Ченстохови на святкування 1000-ліття хрещення Русі-України, також до Ватикану та Явожнянського концтабору, а обов’язково кожного року на Лемківську ватру до Ждині. Всі події реєстрував власною телекамерою, що сприяло поглибленню національної свідомості вигнаних лемків і зміцненню їхнього зв’язку з рідними сторонами.

Покійний Іван був дуже скромною та доброзичливою людиною, не дбав про себе, але охоче допомагав іншим. Його прагненням була релігійна і національна толеранція. Останні роки його життя пригнобила тяжка хвороба, але мав добрих опікунів - родину Константина і Анни з род. Жук (медсестра) і вони несли йому всяку поміч.

За вагомий вклад у відродження Лемківщини належить Іванові Лешку - її видатному синові - велика вдячність і незабуття пам’ять від лемків, яких називав українцями з Лемківщини.

Запокійні богослужби відправили о. Андрій Бундзило - парох Шпротави, Зеленогірський декан та місцевий парох о. Богдан Міщицин. Покійного похоронено на цвинарі в Пшемкові 1-го лютого при могилі батьків. На похорон зібралося багато людей. Залишилася в смутку найближча родина: брат Теофіль з родиною, приятелі та вірні греко-католицької церкви з церковними хористами, співорганізатором і першим опікуном яких був.

Від імені вірних греко-католиків
Еміліян Стремецький
і Євген Геля
 Редакція **Ватри** та ГУ ОЛ

Ярославу Гайдукевичу на прощання

*Останній печалі дзвін вдарив
 відлуння понесло горами
 Крива дитинства у снігу спить
 А Ти пішов за батьками*

*Славку
 скільки страждань
 покутних доріг
 і та нелюба чужа земля
 що вкрала батьківський рай
 важко згадати
 А ти вистояв
 нерозумним пам’ять привертав*

*Славку
 Ідем за Тобою
 в цю останню дорогу
 поколіннями Тобою
 вихованих
 Іди спокійно
 Там тільки радість
 промине мука
 Там Русь свята
 і предвічний Бог
 як у колядах
 останемо світліші тут
 колись будемо знов разом*

*до побачення Славку
 Вічна Пам’ять*

Олександр Маслей

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **Ватра**):

Антон Феціца, Краків - 100,- зл.
Богдан Цьок, Криниця - 100,-
Анатоль Кобеляк, Варшава - 100,-
Іван Вархіл, Перемишль - 100,-
Василь Людвін, Олава - 312.-

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:
BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція **Ватри** Головна управа ОЛ

❖ На обкладинці: *Праці XLI Загальнопольського конкурсу писанок ім. М.Ковальського в Гожові*

❖ Фото кольорових сторінок: *Богдан Бухта, Варфоломій Келтика, Марта Корбич, Еміль Гойсак, Адам Вев'юрка, Лех Домінік*

Зміст:

Христос Воскрес!

VIII З'їзд Об'єднання лемків	3
Кирило і Мефодій - <i>Ш. Гладик</i>	5
Т.Шевченко вчера і внеска в Лігниці - <i>А. Вев'юрка</i> ...	6
Лемківська забава на Заході - <i>Я. Гладик</i>	6
Рідна мова - свідоцтво нашого буття - <i>А. Вев'юрка</i> ..	7
Святочни побажання з Бібліотеки - <i>О. Маслей</i>	7
„Лемчатко” на Батьківщині предків - <i>Ю. Романів</i> ...	8
До чого може довести „братня” любов - <i>Й. Сірка</i> ...	9
Йому підкорялися вершини науки - <i>І.Красовський</i> ..	10
Проросте зерня на прославу... - <i>О.Падовська</i>	11

Писанки-крапанки і квіти на Ден мамі
Што чувати на Антоничівці - Н.Гладик
Зо шпаргета баби Ружи - М. Корбич
З традиційной аптечки - А.Шкурат

З мойой полицки	17
Презераме стари фотографії і документи	18
Бесіда русинів Лемківщини - <i>М. Габло</i>	20
Великий піст і Великдень у с. Брунари - <i>І. Пецух</i> ...	20
Лемківська хроніка	22
Посмертни згадки	24

Наши люде XXI віку - ДаМир
Концерт „Журавлів”

„Ватру” можна передплатити

Ціна одного примірника 3 зл. + 2 зл. поштової оплати.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 8 зл. (кошти пересилки) = **20 зл., (пріоритетна - 26 зл.)**

Від пересилки однієї „Ватри” у всі держави світу поштова оплата - 9 зл. + 3 зл. = **12 зл. (пріоритетна = 15 зл.)** Річна передплата (пріоритет) - **60 зл.**

Якщо Ви передплачуєте більше 3-х примірників, кошти висилки Редакція бере на себе.
Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji
Ministra Administracji i Cyfryzacji

„Ватра” весна 2013 (82)

Buďae / Wydaje Zarząd Główny
ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW
ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.republika.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Redaktor naczelny Piotr Szafran
Hańczowa 8, 38-316 Wysowa
tel. 48 18 35 32 145
e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Редагує колеґія Петро ШАФРАН головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК e-mail: miloxiii@o2.pl
❖ Вікторія ГОЙСАК коректа, дитяча сторінка e-mail: vicach13@poczta.onet.pl ❖

Технічне оформлення FHU „LEBO” Gorlice, tel. 18 35 37 877; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

Adres Redakcji ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Дамир

Наши організації глядають в нас активності. Том дорогим іде тіж ОЛ, бо віримо, што така жорстока історія не може заберати наступним поколінням радости чутися лемком. Хоц важне вчера нашої історії не повинно заперати двері на заран. Не забивайме, што, однак, в 1947 році висіли-зме з вагонів на Заході та почали тут жити і творити на ново свій світ.

„ДаМир” - то новий ансамбль нашої лемківської громади на Заході.

20 січня в лігницьким театрі ім. Гелени Моджеєвской мали місце 2 концерти (так дуже било охочих)

- дебют ансамблю „ДаМир” Концерти промували тіж диск „Дякую”. Організаторами били Театр ім Г. Моджеєвской та Об’єднання лемків при вспертю Фундації „Polska Miedź” KGHM. На 2 концертах било понад 450 осіб з різних сторін Лігниччини і не лем. Серед присутних гости били м.ін. евро-посол Пйотр Борис, посол Роберт Кропівніцкі та господар театру Яцек Гломб.

Солістом „ДаМиру”, автором слів та музики є Дарко Матійчак - абсолют 4-го ліцею з Лігници. Він повний радости і задуми, яка дозріла на ґрунті родини - жени Ані та маленького сина Максима. Його артистична душа глядат слідів нашого життя на Заході і не лем. Она будит тіж красу родинних сіл на Лемківщині, одкаль походять дідове Дарка та Ані, м.ін з Бортного. Тото село хибаль найбарже видно в піснях Дарка. Концерт голосив правду, што

людина мусит пам’ятати, ким є. Тото почуття сповнення в піснях Дарка лем потверджат, што коли пам’ятаме про свої коріння, легше нам на душі і серці. Хай радист пісень „ДаМиру” дарує нам усміх життя, але і задуми, што твориме вспільну громаду. Варта купити диск „Дякую”, хоцби за тот оптимізм, котрий нам вшитким в житті потрібний. Запрашам на сторінку ансамблю www.damir.org і на найближший концерт в Зеленогірській філгармонії 16 квітня 2013 р. о 19.00 год

Адам Вєв’юрка

Плякати в конкурсі „Рідна мова”, організованим ІV ЛО в Лігници

Конферансьє Ірина Борушак-Губ'як під час концерту Українського чоловічого хору „Журавлі” (на верхнім фото) в Горлицькому Дворі Карваціянів 23 березня 2013 р. Лемківська публіка заповнила цілий концертний зал і великими браватами нагородила „журавлиний спів”.

ЗАБАВА
"Голос Ватри"

О Ленковино, о Ленковино
Ти мій рідний краю...

Де наши гори,
де наши поля
Де є Наш рідний край

до танця заграють
ВОДОГРАЙ
та перший раз
ГРАНД

Raszówka Ресторан "Leśna Ostoja"
Запрашає
25 V 2013р год 20

Резервація
Адам 609651536
Ксеня 663 772 888
Маргарета вечером 694467196

XXXI
Лемківська
ватра

Ждиня
19-21
липня
2013 р.